

Spol - biologija ali sociologija

Povzetek:

Spol je večdimenzionalen koncept. V političnem smislu je pomembno, da razumemo in prepoznamo predsodke v zvezi s spolom. Biološko je spol del moške ali ženske identitete, ni pa edini element, ki določa žensko ali moško identiteto. Obstajajo še drugi dejavniki, kot so družbeni razred, etnično ozadje, starost itd. Poleg tega pa to, kar se naučimo o tem, kaj pomeni biti ženska ali moški, določajo odnosi moči, ki nam dopuščajo, da ravnamo samo na predhodno določen način.

Modul	Velikost skupine	Starostna skupina	Trajanje
• Preventiva	• majhna	• 12 - 15 • 16 - 19	• 30 min

Cilji

- Biti sposoben opredeliti pojem
- Razumeli politično, kulturno, družbeno dimenzijo pojma
- Ozavestiti se o kulturnih razlikah z opredelitvijo spola
- Prepoznati, kako družbena vloga posameznega spola vpliva na politične in družbene dimenzije

Udeleženci

ni navedeno

Opis dejavnosti

1. Udeleženci v parih naredijo seznam osebnih značilnosti, sposobnosti, družbenih vlog in kategorij (lastnosti), s katerimi se istovetijo. Uporabijo lahko pridevnike (npr. "Jaz sem odgovoren, kaotičen, dominanten, čustven itd.) ali opise značaja (kot npr. "sprostiti se", "skrbeti za druge in ne toliko zase", "biti nesposoben živeti sam", "glasno govoriti", "prevladovati v pogovoru" itd.) in družbene kategorije (npr. zunanji izgled, družbeni razred, starost, etnično ozadje, spolno usmerjenost, raso, invalidnosti, vero).
2. Moderator na velikem listu papirja pripravi tri stolpce. Prvi stolpec označi z naslovom "Ženska", tretjega z naslovom "Moški", srednjega pusti brez naslova. Po 10 minutah vsak udeleženec predstavi svojega partnerja z značilnostmi, ki sta jih zapisala v prejšnjem koraku. Skupina se odloči, če je lastnost moška, ženska ali oboje. Ko sta seznama z moškimi in ženskimi značilnostmi dokončana, dodajte še nekaj moških in ženskih značilnosti, ki še manjkajo.
3. Zdaj naslova prvega in tretjega stolpca zamenjajte - nad prvim stolpcem napišite "Moški", nad tretjim pa "Ženska". Skupaj pojdite po seznamu in razpravljajte, če lahko ženska kaže

značilnosti in vedenje, ki ga pripisujemo moškemu, in obratno. Lastnosti, ki so nespremenljive in o katerih se običajno ne razmišlja, naj bodo v srednjem stolpcu. Na splošno bodo v srednjem stolpcu elementi, povezani s "spolom", torej "moški/ženska".

4. Označite značilnosti družbenih kategorij, kot so etnična pripadnost, vera, spolna usmerjenost, družbeni razred, starost itd. in razpravljajte o načinih, kako bi lahko spremenili te kategorije. Pomembno je poudariti, da biološki spol ni edina "nespremenljiva" kategorija. Za mlade ženske je na primer zelo zanimiva razprava o kategoriji "starost", ker čeprav se starost spreminja, je v določenem trenutku stalna. Kaj pomeni biti "mlada ženska"?

Moški (Ženska)	nespremenljivo	Ženska (Moški)
Prevlada nad drugimi Izvaja moč Izobražena Odgovorna Nasilna	Spol	Negovalka Sprostiti se Izobražena Odgovorna Solidarnost
Srednji razred Starost Vera Izvor	Srednji razred Starost Vera Izvor	Srednji razred Starost Vera Izvor

Poskrbite, da boste o besedah v srednjem stolpcu razpravljali čimbolj odprto, zlasti o kategoriji "spol".

5. Razpravljajte o tem, če ste res zamenjali tisto, kar je bilo označeno kot zamenljivo.

Povratne informacije

Razložite, da je biološki spol genetska in biološka kategorija, sociološki spol pa se nanaša na družbene/kulturne predstave in pričakovane vloge za ženske in moške v družbi. Zato je vsebina sociološkega spola lahko med različnimi kulturami in družbami zelo različna. Poudarite, da čeprav se družbene vloge žensk in moških razlikujejo od kulture do kulture, lahko vidimo, da so ženske vedno v podrejenem položaju. Razložite, da se zaradi tega sociološki spol nanaša na ODNOSE MOČI med spoloma, do katerih pride zaradi razlik med sociološkima spoloma.

Poudarite, da ljudje biološki spol pogosto povezujejo s sociološkim spolom in obratno, in zato pod oba pojma navajajo iste stvari.

Potrebni materiali

pisala, listna tabla

Metodologija

skupinska diskusija, vaje v skupinski dinamiki

Nasvet za trenerja

Zelo pomembno je, da se naučimo, da lahko v teoriji ta vedenja spremenimo. Pomembno je, da imajo udeleženci to v mislih, ko se bodo zavzemali za spremembe, a morajo se zavedati, da čeprav to deluje v teoriji, odnosi moči tega pogosto ne dopuščajo. Naučiti se moramo, da je naša identiteta povezana s predhodno določenimi vedenjskimi vzorci in da se ti vzorci pojavljajo, ker smo biološko ženska ali moški. To so odnosi moči.

Trener mora vajo preizkusiti in pripraviti pred izvedbo s skupino; imeti mora izkušnje s skupinsko dinamiko, da lahko deluje legitimno in strokovno. Vaja naslavlja pomembna vprašanja zlasti v medkulturnem in versko mešanem okolju.

Viri / Literatura

Ženske brez meja. (2006). Mlade ženske, primerne za politiko. Pridobljeno iz www.women.without.borders.org

CC - Attribution-NonCommercial-ShareAlike
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>

Spol - biologija ali sociologija. Pridobljeno na Petek Julij 10, 2026 od <https://toolbox.ycare.eu/courses/YCARE545/>

<https://www.ycare.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, saj le-ta odraža zgolj in samo stališče avtorjev; zato komisija ni odgovorna za kakršnokoli uporabo podatkov, ki jih ta publikacija vsebuje